

Alois, Vilém Mrštíkovi: Maryša

Jakub Rádl

Tématická stránka díla

- **literární druh a žánr:** realistické drama, tragédie
  - pochmurný děj, špatný konec
- **téma a motiv:**
  - **hlavní téma:** popis venkovského života v 19. století, postavení ženy na venkově
    - poslušnost vůči rodičům, tradicím, víře
    - upřednostňování peněz a zachování pověsti oproti blahu vlastních dětí
  - **další motivy v díle:**
    - donucený sňatek, nešťastné manželství
    -
    - láska, hospoda, svatba, odvod na vojnu, otrava, násilí na ženě, mlýn, peníze
- **časoprostor:**
  - Stranou návsí nespécifikované moravské dědiny.
    - v popiscích krojů jsou uvedeny vesnice
    - smíchána různá nářečí
    - inspirováno reálným příběhem
  - záměrně není určeno přesné místo děje, osoba kterou to bylo inspirováno
    - dílo by mohlo být bráno jako pohoršující
    - chtěli poukázat na obecnou problematiku venkova – podobné věci se dějí všude
  - V říjnu roku 1886. Neděle po mši – začátek
  - Časový skok dvou let mezi 2. a 3. jednáním
- **zasazení výňatku do kontextu díla:**
  - **časoprostor:**
    - Maryša ho odmítne a řekne mu, aby dopil otrávené kafe
    - 5. jednání, 4. výstup
  - **obsah:**
    - Vávra se chce usmířit s Maryšou a začít smírné další manželství
- **kompoziční výstavba**
  - využity kompozice: chronologická
  - dělení díla: 5 jednání dělených na výstupy
  - extrémní množství scénických poznámek – přesná představa jak má hra vypadat, nechtěli nechat prostor režii
  - nedodržuje jednota místa času a děje
  - antické dělení
    - expozice – úvod do děje, poznámky, Vávra se hádá o věno
    - kolize – Maryša Vávru nechce, nátlak rodičů
    - krize – Maryša si Vávru nakonec vezme, manželství nefunguje, Francek se vrátí z vojny, stále Maryšu miluje, chce aby s ním odjela do Brna, veřejně prohlásí, že za ní bude chodit

- peripetie
  - Francek Maryši nabízí odchod do Brna
  - Lízal nabízí Maryši vrácení se domů
  - Vávra se pokouší o usmíření
- katastrofa –

Kompozice, postavy

- vypravěč není → scénické poznámky
- vyprávěcí způsoby:
  - monology, dialogy (více)
  - ich forma – přímá řeč
- **veršová výstavba** – verše jen v písničkách

Postavy

- **Maryša**
  - výrazná změna mezi šťastnou a plnou života před svatbou, od třetího jednání unavená, zamlklá, zničená dvěma lety manželství
  - poslechla rodiče ze strachu vůči Bohu a veřejného mínění
  - spor mezi poslušností (přijme sňatek, odmítne útěk) a rozhodnutím otrávit Vávru
    - nejasný důvod změny – všeho už měla dost, chtěla další den utéct s Franckem, Vávra Franckovi vyhrožoval smrtí, dochází k pocitu, že to je jediné řešení komplexní špatné situace
- **Lízal** – Maryšin otec
  - šedesátiletý sedlák
  - hádá se s Vávrou o věno, slíbil mu věno pokud se bude chovat slušně, nakonec mu je nedal → Vávra ho žalovala
  - Lízal to ospravedlňuje tím, že je schopný s penězi lépe naložit
  - na konci díla si uvědomuje, že udělal chybu
  - před svatbou pochybuje o tom, zda je sňatek dobrý nápad, ale Lízalka ho přesvědčí
- **Lízalka**
- **Vávra** –
- **Francek** –
- **Horačka** –
- **Strouhalka** –

Jazyk

- jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku
- tropy a figury ve výňatku

Literárně historický kontext

- současní autoři:
- další autorova díla:

Zdroje

- MRŠTÍK, Alois, MRŠTÍK, Vilém. Maryša : drama v pěti jednáních [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011 [cit. 2019-10-09]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/62/marysa.epub>.

Výňatek

Výstup 4.

VÁVROVÁ. – VÁVRA.

VÁVRA (vejde a věší pilku na hřebík).

VÁVROVÁ (se **hřmotem** se probírá ve Ižičníku a pak nese Vávrovi hrnek se lžičkou). Chceš bílý nebo černý? Nesu ti černý.

–

onomatopoe

VÁVRA. Černý mně dej.

VÁVROVÁ (staví na stůl před něho hrnek).

VÁVRA (mlčky sedne a položí čepici na stůl; ochotně). Sladila's to?

VÁVROVÁ (sejme cukr s police, přinese na stůl a mlčky přisune k němu). Zapomněla sem. (Pak jde zase ke sporáku a sleduje stranou každý jeho pohyb).

VÁVRA (míchá lžičkou a srkne kávy). Od koho je káva? ,

VÁVROVÁ. Od žida.

VÁVRA. A proč ne ze spolku?

VÁVROVÁ. Měli zavříno.

VÁVRA. Tahle je ztuchlá, nebo co. (Rychle pije.)

VÁVROVÁ (jeví nepokoj a neví, jak a kde má stát. Ohlíží se stále po Vávrovi. S nápadným účastenstvím). Pojedeš na panský?

VÁVRA. Na panský. – Proč se ptáš?

VÁVROVÁ. Tak; aby dříví bylo suchý. Včera sme nemohly ani zatopit.

Oba mlčí.

VÁVRA (vstane a nerozhodně přistoupí k ženě, podívá se na ni, ale vida ji nevlídnou, vrátí se a pije. Přistoupí poznovu k ní. Vlídne). Maryško!

VÁVROVÁ. Co chceš?

VÁVRA. Proč seš na mě taková zlá? Co nemůže být u nás jinač? Ubyde ti, dyž se na mě vlídne podíváš? Poslechni! Maryšo! – Já na všechno zapomenu, nic ti nebudu vyčítat, nikomu nebudu hrozit, jen dyž trochu lepší vůlu budu vidět u tebe. – Nevíš, jako to člověka bolí - -

VÁVROVÁ (zakryje si rukama i zástěrou oči a tvář).

Ze dvora zvoní cepy.

VÁVRA. Tak sem ti sliboval, že až budeš mó ženo, všechno pro tebe udělám, co enom si budeš přát – jen abys byla u mně spokojena a šťastná. A zatím – podívej se na mě – podívej se na sebe. Na hromech líháme, na hromech vstáváme. – Je teho potřeba? Musí to být? (Přivine ji vlně k sobě a chce ji líbat.) Co si tvý srdce jenom žádá, nic ti neodepřu. Všechno pro tebe udělám. (Políbí ji.)

VÁVROVÁ (polo dobrovolně, polo s nucením prohne se mu pod rukou a dá se políbit na tvář. Pojednou se zachvěje na celém těle, odpáčí mu ruku a s odporem uhne od něho).

VÁVRA (přemáhá zlost a dotkne se jejího ramena i doráží pro-sebně). Dyž ti pěkně prosím. Mám přece děti; co z nich bude, když budó vidět, jaké vedeme život?

VÁVROVÁ (rozhodí ruce a mírně jej odstrčí od sebe). Sedni a pi! (Jde pro hrnek.) Cos nedopil? (Postaví hrnek zpět.)

VÁVRA (vezme hrnek a dopije do dna).

Okamžik mlčení.

VÁVROVÁ. Které si vezmeš kožuch?

VÁVRA. Ten dlóhé mně přines.

VÁVROVÁ (jde do vedlejší světnice a ihned se vrátí s kožichem).

VÁVRA (oblékne kožich – dlouhý žlutý). Dohlídni na mlat a Rozára ať strace podestele novo slámu. (Odejde.)

Za scénou tepou cepy.

VÁVROVÁ (sama přemožena rozčilením zavravorá – obepne lokte kolem hlavy a potácí se směrem, kde na zdi visí krucifix. Tiše stojí opřena o zeď a s hlavou vztyčenou leží nehybně na zdi). Sám temu chtěl.

Musí uplynouti delší chvíle, než cepy přestanou tepat, aby Vávrová měla dosti času vyhrátí všechny pocity, které se v ní ozývají této chvíle. Občas vzhlíží ke kříži. Když cepy přestaly tepat, ozve se v ní strach. Strašné ticho. Teprve až odehrála tento poslední pocit, který ji divoce zmítá, příběhne Rozára. Cepy náhle přestanou tepat a ze dvora zaléhá sem hluk a ropot několika mužských i ženských hlasů. – Hluk roste a blíží se.